

German Reparations

1) https://en.wikipedia.org/wiki/Reparations_Agreement_between_Israel_and_West_Germany

In 1951, Israeli authorities made a claim to the four powers occupying post-war Germany regarding compensation and reimbursement, based on the fact that Israel had absorbed and resettled 500,000 Holocaust survivors. They calculated that since absorption had cost 3,000 dollars per person (\$28,958 in today dollars), they were owed 1.5 billion dollars (\$14,500,000,000 in today's dollars) by Germany. They also figured that six billion dollars worth of Jewish property had been pillaged by the Nazis, but stressed that the Germans could never make up for what they did with any type of material recompense. Negotiations leading to the Reparations Agreement between Israel and West Germany began in March 1952, and were conducted between representatives of the government of the Federal Republic, the government of the State of Israel, and representatives of the World Jewish Congress, headed by Dr. Goldmann. These discussions led to a bitter controversy in Israel, as the coalition government, headed by David Ben-Gurion, claimed that reparations were necessary to restore what was stolen from the victims of the Holocaust. . .

Public debate was among the fiercest in Israeli history. Opposition to the agreement came from both the right (Herut and the General Zionists) and the left (Mapam) of the political spectrum; both sides argued that accepting reparation payments was the equivalent of forgiving the Nazis for their crimes. . .

Anticipating the debate in the Knesset on 7 January 1952, all adjacent roads were blocked. Roadblocks and wire fences were set up around the building and the IDF was prepared to suppress an insurrection. The rally, gathered by the agreement's opponents drew 15,000 people and the riots that ensued would be the most significant attempt in Israeli history to overturn a democratically made Knesset decision.

Following a passionate and dramatic speech, Menachem Begin led the protesters towards the Knesset. Begin referred to the Altalena Affair in 1948, when the IDF shelled a ship carrying arms for the Irgun by order of Ben Gurion, saying, "When you fired at me with cannon, I gave the order: 'Don't [return fire]!' Today I will give the order, 'Do!'" The demonstration turned violent as protesters began throwing stones at the building's windows while the police used force to disperse them. After five hours of rioting, the police took control of the situation using hoses and tear gas. Hundreds were arrested; about 200 protesters and 140 policemen were injured. The decision did not end the protests. In October 1952 Dov Shilansky was arrested near the Foreign Ministry building, carrying a pack of dynamite. In his trial, he was accused of being a member of an underground organization against the Reparations Agreement and was sentenced to 21 months in prison. Several parcel bombs were sent to Adenauer and others targets, one of which killed a policeman who handled it

Despite the protests, the agreement was signed in September 1952, and West Germany paid Israel a sum of 3 billion marks over the next fourteen years; 450 million marks were paid to the World Jewish Congress. The payments were made to the State of Israel as the heir to those victims who had no surviving family. The money was invested in the country's infrastructure, and played an important role in establishing the economy of the new state. Israel at the time faced a deep economic crisis and was heavily dependent on donations by foreign Jews, and the reparations, along with these donations, would help turn Israel into an economically viable country.

2) מנחם בגין, השילומים מגרמניה, ט בטבת תשי"ב, 7 בינואר 1952

פנייתי השלישית היא לחברי המפלגות הדתיות. הלכתם אל העם בבחירות לא בשם הענין הזה. הלכתם אל העם בבחירות בשם דת ישראל, בשם תורת ישראל. מה לתורת ישראל ולמשא-ומתן עם עמלק? הרי תמחקו על ידי הצבעה כזאת פסוק שלם, קדוש ומקודש בתורה - "מלחמה לה" בעמלק מדור דור". איך יילחם השם בעמלק, אם אתם, מגיני הדת, תצביעו בעד שלום עם עמלק, בעד קבלת כסף מעמלק?

היום עשרה בטבת, יום זכרון לכולנו, גם יום זכרון לאבי, גם יום זכרון לאומי. (רעש באולם - קריאות מספסלי מפא"י) אני עומד לפניכם, חברי המפלגות הדתיות, כיהודי מאמין בן מאמין ומתחנך לפניכם: אל תעשו את המעשה הזה. קואליציה, אופוזיציה - חיי אדם הם בני חלוף, קל-וחומר חיי קואליציה. איך לא ראיתם? הרי אשתקד על גיוסן של בנות דתיות התפלגתם, ועל ענין זה לא תהיו מוכנים להשיב בלאו? התייחדו עם מצפונכם, עם אמונתכם. איך יאמין הנוער העברי בדת ישראל ובאמונת ישראל כאשר דבריה-נציגיה מרימים יד בעד משא-ומתן עם גרמניה? ועל כן, ברגע האחרון התייחדו, התכנסו, שבו ודונו, חוסו על העם הזה, אל תתנו יד לתועבה אשר מזמן מעשה פילגש בגבעה לא היתה כמותה בתולדותינו.

German Reparations

3) שער ראובן (ר"ר כ"ץ) ד' 302 - 304

הרי יש להתנגד בכל התוקף המוסרי לניהול שיחות שילומים עם אומת המרצחים וזאת משלשה טעמים א) חז"ל אמרו וכן פוסק הרמב"ם בפרק א' מהלכות מלכים שלש מצוות נצתו ישראל בשעת כניסתן לארץ למנות להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק שנאמר מחה תמחה את זכר עמלק וגו'...

אמנם ממשלת ישראל אינה בעלת עצמה ואפשרות לקיים את דין מחיית עמלק גרמניה בכל החובה המוסרית והמצפונית אבל מהעדר כח לבצע את משימת הנקמה והמחייה עד כדי ניהול משא ומתן עם מרצחים עוד רב המרחק והגיון הדעת. נקמה ומחייה מוסבים לא רק לגבי גוף האויב אלא גם לגבי סחורותיו ותוצרתו. בשמואל פרק ט"ו נאמר והחרמת את כל אשר לו משור עד שה וגו' כי הנקמה והמחייה מיועדים לעקור מקיום העולם וזכרון העולם כל עקבות זכרון העלולים להשאיר את שם עמלק על ידי השור והשה הסחורה והמכונות של עמלק לא קויים צו הנקמה והמחייה יש להחרים את עמלק בכל בגופו ומה גם בתוצאות רכוש וממון

ב) גם אם נניח כי הגרמנים יעמדו בהתחייבותם וישלמו לישראל פיצויים בתוצרת של סחורה ומכניות הרי לא יתכן וישראל תכין לקבל אותן וליהנות בתמורתן...

והוא הדין גם בתעשייה הנאצית כלום אנו מעלים על הדעת ומשערים לרגע קט כמה מן המכונות שתגענה אם אמנם תגענה שחקו בין גלגליהם דם ועצמות ישראל כמה יהודים עבדו עבודת פרך בייצורן ובהתקנתן בהפעלתן ובייצור תוצרתן האמנם לא תרעדנה ידי ישראל לקבל ולנגוע בכלי הייצור של עם המרצחים שהיו ושימשו מכונות השמדה לחלק השלישי מעמנו? האמנם תוכל יד יהודית לנגוע ולהשתמש בתוצרת גרמנית ממכונות אלו הספוגות וטבולות בדם קדושים וטהורים

ג) רבים מבין המצדדים במשא ומתן עם הגרמנים מבססים את נימוקיהם על יסוד נקמה באנפין חדש כדי לא להשאיר את הביזה והגזילה בידי גרמניה לאחר השמדת ישראל...

הענין של הרצחת וגם ירשת נאמר ונאמר על זה בלבד רק על מעשה של פרט והוא בענין שאליהו הנביא הוכיח את אחאב מלך ישראל על מעשה הגזילה של כרם נבות כי על מעשה אחאב לא ניתנה רשות של נקמה ולא ניתנה מצווה של מחה תמחה אבל ביחס לעמלק שעלנו צוותה התורה וצווה מוסר היהדות דין ומצווה של נקמה ומחייה הרי בנידון זה נידון הנוגע לכלל ישראל ניטל הטעם ובטל ההגיון של רצחת וגם ירשת שכן בדבר הנוגע לקיונם כלל האומה אין מקום לשילומים ופיצויים עמלק הדור הזה עם המרצחים אשר יסיד משטרו היה מכונן לעקור את שם ועם ישראל עם העמלקים שרצחו והשמידו ששה מיליונים אחים ואחיות צדיקים וקדושים עם שטנים זה שהרג תוך אכזריות למעלה ממיליון ילדים ותינוקות שלא טעמו טעם חטאו אין ספק כי עם אנסה זו אסור לנו להגעיל את ידינו ולהושיט להם יד שהכיע להחזיר להם את שלמם על כנו

4) המאור / חלק מ"ח / עמוד 31

הרב מאיר אמסל, ברוקלין ניו יורק.

בשבועון "דער איד" מיום ח' בכסלו פירסם הרב המפורסם ר' יוסף אלי' הענקין מנהל עזרת תורה, מאמר מפתיע עד מאוד, בנוגע נטירת איבה לגרמנים.

תמצית דבריו, שעם ישראל דרכיו דרכי הנועם והשלום מאז ומעולם, ומעולם לא הלך אחרי נקמות ונטירת איבה, והרי אי אפשר לחייב עם שלם בשביל שיצאו ממנו מהפכנים, ואין לשכוח שלפני המלחמה חיו שם יהודים בהשקט ובבטחה, ועל כן נכון, למען קיומו של עמנו, שישאל בגולה ומדינת ישראל יחיו בשלום עם הגרמנים, ובפרט שכבר התחילו להתחרט ולשלם פיצויים. וסכנה גדולה היא מה שרבנים וכותבי תורה אינם נוהרים מלחרף את הגרמנים (ראה באריכות ב"איד" הנ"ל)...

ואם דהמע"ה תבע את עלבון בגבעונים אחרי שלא רצו להתפייס ברצי כסף ומסר בידיהם שבעת בני שאול והוקיעום כל ימי קציר, למען יראו אוה"ע ויאמרו "אין לך אומה שראוי להדבק בה כזו", ויתקדש שם שמים בפרהסיא, כדאמרינן ביבמות ע"ט, הרי הטעם שהתפייסות הזו גרמה לקה"ש, אבל בנדון דידן מאי כבוד תביא ההתפייסות, אם יאמרו אה"ע "אין לך אומה כזו זוללי כסף, שמוכרים את כבודם בעד נעלים, והנה ראו, השמידו מהם יותר משליש והולכים ומתפייסים בעד מספר של פרוטות!"

ואדרבא עמדה כזו עלולה להמיט עלינו ח"ו אסון נוסף, אם יראו אוה"ע שאפשר להשמיד ולאבד את שונאיהם של ישראל ולפייסם בסך מגוחך. ובאמת הלא כך כתב ודרש בשעתו עורך ה"שטירמר" ימ"ש.

מה שכתב הרב הנקין, שעלינו ללמוד מעמי המערב שהולכים להתפייס עם שונאים הגרמנים, הרי מנהגם מובן והגיוני (הגם שלמעשה עדיין

German Reparations

רחוק יום השלום האמתי, כי ארצות המערב כשהזיקו עשו מלחמה עם הגרמנים והשמידו מאות אלפים והחריבו את עריהם, ועכשיו אם רוצים יכולים להתפייס, אם שעתם צריכה לכך. אבל עמנו הלא לא התגרה עם הגרמנים והם עמדו לעינו לרצוח ולהשמיד נער וזקן, טף ונשים, חפים מפשע, והגם שאין אנתנו הולכים להתנקם בהם ולהשיב להם כגמולם, אבל איך זה אפשר אפילו לחושב על דבר ריצוי ושכחה.

5 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כו עמוד ב

אמר רב נחמן: אוכלי דבר אחר פסולין לעדות. הני מילי - בפרהסיא, אבל בצינעה - לא. ובפרהסיא נמי לא אמרן אלא דאפשר ליה לאיתזוני בצינעה, וקא מבזי נפשיה בפרהסיא, אבל לא אפשר ליה - חיותיה הוא

6 רש"י מסכת סנהדרין דף כו עמוד ב

אוכלי דבר אחר - מקבלי צדקה מן הנכרים דהוי חילול השם מחמת ממון, הוה ליה כרשע דחמס

7 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף י עמוד ב

איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא, שדרה ארבע מאה דינרי לקמיה דרבי אמי ולא קבלניהו; שדרינהו קמיה דרבא, קבלניהו משום שלום מלכות. שמע רבי אמי איקפד, אמר: לית ליה +ישעיהו כ"ז+ ביבש קצירה תשברנה נשים באות מאירות אותה? ורבא? משום שלום מלכות.

8 קובץ תשובות הרב אלישיב חלק א סימן צו

ב"ה י' אייר תשל"ו, כבוד ידידי הרה"ג רב פעלים לתורה ולתעודה יוסף בוקסבוים שליט"א ראש ומנהל "מפעל תורת חכמי אשכנז". ברכה ושלו' רב.

מכתבו משלהי ירח ניסן קבלתי, וע"ד השאלה, היות ובזמן האחרון נתגלו כת"י מגדולי אשכנז מתקופות שונות, והיות והוצאות סידור כתבי היד והכנתם לדפוס עולים להון רב, והנה יש סיכויים לקבל כספים למטרה הנ"ל מגרמני (מהמקומות שבהם נולדו מחברי כת"י הנ"ל) האם יש בזה משום ל"ת ד"ביבש קצירה תשברנה" ואסור לקבל כספים מהם, או לא... .
בנוגע להשאלה שבפנינו נראה דרשאים לקבל מהם, וזה לפי המבואר ביו"ד שם, גוי המנדב דבר לביהכ"נ מקבלים מהם, מידי דהוה אנדרים ונדבות שמקבלים קרבנות מן העכו"ם, וכן גוי המנדב מפה לס"ת מקבלים ממנו כמ"ש בשו"ת מהר"י ברונא סי' רע"ו והטעם הוא כמ"ש בהגהת אשר"י פ"ק דב"ב דדוקא צדקה הוא דאין מקבלין מהם מפני שהיא מכפרת, ולפי"ז בנ"ד שמטרת הכסף הוא לממן את הוצאות סדור כת"י והדפסתם אין זה ענין לצדקה, ומותר לקבל מהם למטרה הנ"ל... .
והגדר של מתנה הוא כדאמרינן במגילה כ"ו אי לאו דהו"ל הנאה מיני' לא הוה יהיב לי, וי"ל דה"ה בנ"ד, המענק שהם עומדים לתת עבור הוצאת כת"י לאור של הני אשלי רברבי שמארצם יצאו, הוא בגלל דאיתייקורי הוא דמתייקרי בהו, והו"ל כמתנה.
והלום ראיתי בערוה"ש סי' רנ"ד שכתב "ואין לתמוה על מה שנהגו לקבל (מגויים) בלא שום פקפוק, דודאי כיון שהדוחק רב מותר, ועוד שהרמב"ם כ' בפ"י מה' מלכים ואם נתן צדקה מקבלין ממנו כו' ומיירי בזה"ב ושקבל עליו שלא לעבור ע"ז, וגם עתה הפרנסה זמ"ז ואין בינינו עור"כ".

9 זכור זאת ליעקב, (ד' 81) הרב מרדכי יהודה הלוי פרום י"מ ישיבת מרכז הרב קבלת תרומות מממשלת ארה"ב

היוצא מדברינו דעיקר האיסור של ביבש קצירה תשברנה הוא דוקא ברבים המקבלים וא"כ צריך להבין ההיחר לקבל תמיכה מממשלת ארה"ב די ש בזה משום ביבש קצירה תשברנה

אמנם נראה מכמה טעמים שמותר לקבל ואין בזה איסור ולהיפך אפילו למצוה יחשב לפי איזה טעמים שיתבארו להלן א' עפ"ש"כ הרב זצ"ל שם לשאלה הנ"ל דודאי יש שם בעיר ישראלים שהם מתנדבים לקופה הכללית ואם כן הדבר אין מקום לספק כלל שאין שום חשש איסור לקבל מקופה זו לצורך קופת ישראל שהרי תוספתא ערוכה היא בגיטין פ"ה וכו"ח בירושלמי שם פ"ה ה"ט עיר שיש בה גברים וישראל הגבאים גובין משל ישראל ומשל גויים ומפרנסין עניי ישראל ועניי גויים... .

ב' ע"פ ה"ט"ו ביו"ד סי' רנ"ד סק"ב וז"ל ונראה לי שאין שייך ביבש קצירה אלא כשהעכו"ם מכוון דוקא לעניי ישראל ובה מייקר שם ישראל בזה יש זכות גדול כו' משא"כ שהעכו"ם אין כוונתו דוקא על ישראל אלא הוא מצד טבעו רחמן על כל הפושט יד אין זכות גדול ולית ביה משום ביבש קצירה כן נ"ל עיקר עכ"ל וא"ש בנידון דידן בודאי שאין כוונת אה"ב לחלק לישראל אך ורק משום שאנו ישראל שהרי הם מחלקים לכל העולם כולו סיוע ותמיכה לפי נימוקיהם וטעמם וזה לא מיוחד לישראל באשר הוא ישראל א"כ אין בזה איסור כלל
ג' אין האיסור אלא כשטותן בדרך של צדקה ומיוחד לעניים אבל אם נותן בדרך של כבוד ומתנה ולא בצדקה אין כאן איסור כלל וכמו שכ' הרב זצ"ל שם להוכיח מגמ' ע"ז דף ר' ע"ב ע"ש וא"כ בנידן דידן התמיכה ניתן לכלל ולא דוקא מיוחד לעניים והוי כמו מתנה ולא צדקה וע"כ אין איסור בזה

ד' נראה לחדש דהאיסור ביבש קצירה הוא משום דמאריכין את הגלות זה דוקא שאין לישראל מדינה עצמאית וכל עם ישראל הם בגלות

German Reparations

ממש תחת שלטון העכו"ם אז האיסור הוא שע"ז לא תמשך מלכותם וממילא הגלות נמשך אבל עכשיו שיש לנו מדינה עצמאית אף שהרבה מישראל נמצאים עוד בתפוצות אין בנה האיסור כלל שמאריכין הגלות בזה ואדרבא כל מה שמדינת ישראל מתחזקת יותר ע"י מתן תמיכות שזקוקים לה לפי מצביע הרי יש בזה לקצר הגלות כי חיזוק המדינה הוא שלב בתהליך לגאולה השלימה וא"כ להיפך למצוה עוד יחשב ולא לאיסור

ה' והוא הטעם העיקרי דכל השאלה הנ"ל ה' שייך אם ישראל ה' במצב של שלום ושלוה ככל האומות אז שייך לפלפל בזה אם מותר לקבל צדקה מן העכו"ם או אסור אבל לפי מצבנו אנו כיום שאין לו דוגמא בכל העולם כולו שמדינת ישראל נתונה בסכנה של שמד מצד אויביה הרבים המקיפים אותה מגל עבר אזי כל תמיכה וסיוע באיזה צורה שלא תהי' יש בה משום פקוח נפש של הכלל והצלת הכלל ובפרט המדינה כולה אין לך דבר שעומד בפניה ולא ק הוה אמינא אפילו של איסור של ביבוש קצירה תשברנה בנידן דידן וכל דברינו אינם אלא לפלפולא והקב"ה הדי בפלפולא דאורייתא והיו הדברים רשומים לזכרו של תלמידנו היקר האי גברא רבא הרב ר' יעקב כהן זצ"ל אשר כל ימיו עסק הרבה במתן צדקה בסתר לאין שיעור אשר מקרבת את הגאולה ונוכה בקרוב לגאולה השלימה ובתחית המתים

10) <https://www.jewishpress.com/sections/features/features-on-jewish-world/the-german-reparations-question/2018/08/22/>

Rav Yaakov Kamenetsky announced at a New York gathering:

The majority opinion sides with the opinion of Rav Aharon Kotler who opposed all negotiations with Germany even if large sums of reparations can be obtained. One can file suit against a killer and a thief and receive damages from him, but one cannot conduct negotiations with killers and receive something that rewards horrific acts. Rav Kotler is concerned that the Government of Israel wants to put an end to Germany's culpability and to establish friendly relations between the two peoples. Chareidi Jewry should not participate in this endeavor.

(11) נפש הרב ד' פ"ח

זכורני היאך שדרש רבנו ברבים נגד קבלת תשלומי דמי הפיצויים מגרמניה משני טעמים הא' שלא יקבלו הם את ההרגשה שכאילו בזה הם מתכפרים ויוצאים ידי חובת אשמתם והב' דמדינא דין עמלק יש להם לגרמנים ואסור לנו ליקח מהם שום דבר ושמעתי שאחר הרבה הרבה שנים הביע רבנו לאחד מתלמידיו שאולי הוכיחה ההיסטוריה שעמדתו ודעתו בזה לא היו נכונות שהרי לולא ריבוי הסיוע הכספי מגרמניה לא היתה המדינה יכולה להתפתח

12) https://www.etzion.org.il/en/shiur-02-10-september-1952-reparations-germany#_ftnref5

Rav Dr. Nechemia Kleinman, told me that he, as a Holocaust survivor, was entitled to accept money from Germany. He asked Rav Soloveitchik for his opinion. The Rav told him that even though he opposed accepting any money, once the money is being distributed, one is allowed to accept it.

(13) שו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן כז

אם יש מצוה לעשר מעשר כספים מכספי השילומים מגרמניה. ב"ה. כ"א סיון תשי"ז. . .

כת"ר שואל שאלת חכם אם ישנה מצוה לעשר כספי השילומים שאדם מקבל מגרמניה, היינו: סוג השילומים של הסוחרים אשר מהם לקחו רכוש שכבר היה מעושר ועכשיו הוא רק כמשיב אבידה. תוך כדי שאלה מביע כת"ר את דעתו כי אמנם חושב שא"צ לעשר מחדש אע"פ שלא היו מצפים לראות הכסף עוד, בהיות והשילומים הם הכסף של המקבלים עצמם וכבר היה מעושר ע"כ.

(א) והנה לפענ"ד לא כן עמדי, אלא שפיר ישנה המצוה לעשר כספי שילומים אלה לא פחות מאותה מדה שישנה מצוה לכך בשארי רווחים, והוא, בהיות וברור הדבר שהבעלים התיאשו כבר יאוש גמור ושלם זה עידן ועידנים מאותם הכספים והרכוש שהגרמנים הרוצחים והפושעים שדדו מהם ולא עוד אלא שבזמנו היה נדמה הדבר כן גם בעיני כולם כי כספי השוד לא יוחזרו כבר לעולמים לידי בעליהם, וא"כ המעות הראשונות אזלו מהם, וכעת פנים חדשות באו לכאן, כאילו האלקים אנה לידו ריוח מחודש, והר"ז כאילו הפסיד לפני מספר שנים הפסד מסוים וחשב כבר גם הפסדו וכעבור כמה שנים הרויח ריוח כזה שדינא הוא אליבא דכו"ע דלא מחשבים הפסדיו כנגד רווחיו ואין ממלאים ההפסד מן הרויח, ומצוה בידו לעשר רווחיו במלוא החשבון, עיין בזה בשו"ת שער אפרים סי' פ"ד וחזקת יאיר סי' רכ"ד ושו"ת נודע ביהודה מהדו"ת חיו"ד סי' קצ"ח, ושו"ת יעב"ץ ח"א סי' ו' עיי"ש, ואכמ"ל.